1373 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 13 juli 2022 (2021-2022)

Motie

van Stijn Bex, Björn Rzoska, Meyrem Almaci,
Staf Aerts, Johan Danen en Mieke Schauvliege

tot instelling van een onderzoek door het Rekenhof naar de uitvoering van het decreet Basisbereikbaarheid

Deze motie werd ingetrokken op 4 oktober 2022.

verzendcode:OPE

Vlaams Parlement

TOELICHTING

Op 3 april 2019 werd het decreet Basisbereikbaarheid door het Vlaams Parlement aangenomen. Een hervorming van het openbaar vervoer die cruciaal is om belangrijke ambities van de Vlaamse Regering inzake modal shift, luchtkwaliteit en klimaatbeleid te kunnen waarmaken. Sindsdien werd een uitgebreid traject opgestart samen met de vervoerregio's. Zij kregen een belangrijke rol toebedeeld in het hertekenen van het openbaarvervoerlandschap in Vlaanderen, onder meer door het opmaken van regionale openbaarvervoersplannen.

De initiële datum voor de inwerkingtreding van het decreet, 1 januari 2021, werd niet gehaald. Na een uitstel van een jaar werd de deadline ook een tweede keer verschoven van 1 januari 2022 naar 1 juli 2023. Vlak na het aankondigen van deze nieuwe streefdatum plaatste de minister echter al enkele vraagtekens bij de haalbaarheid daarvan.

Tijdens de gedachtewisseling van 17 maart 2022 over de uitrol van het decreet Basisbereikbaarheid (*Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 1253/1) werd duidelijk dat er nog steeds een groot aantal knelpunten weggewerkt moet worden alvorens de mobiliteitsswitch, de nieuwe naam van basisbereikbaarheid, in werking zou kunnen treden. Onder meer het ontbreken van een goedgekeurd plan voor het Antwerpse tramnet, de operationalisering van de Mobiliteitscentrale, het lage aantal Hoppinpunten dat reeds werd gerealiseerd en het ontbreken van een akkoord over de tarief- en ticketintegratie maar ook de aanbesteding van het flexvervoer en van verschillende vormen van deelmobiliteit. De minister stelde tijdens de gedachtewisseling zelf dat er nog heel wat lichten op oranje of rood stonden alvorens de hervorming zou kunnen doorgaan. De hele mobiliteitssector in Vlaanderen bleef daardoor in onzekerheid.

Op 7 juli 2022 werd het nieuwe openbaredienstencontract met De Lijn besproken tijdens een gedachtewisseling in de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken. Deze nieuwe overeenkomst kwam er twee jaar later dan voorzien.

Die nieuwe overeenkomst vermeldt over de startdatum van basisbereikbaarheid het volgende: "De Lijn voert het aanbod basisbereikbaarheid uit van zodra dit opgestart wordt. Dit vraaggestuurd aanbod bestaat uit het kernnet zoals beslist door de Vlaamse Regering en het aanvullend net zoals beslist door de diverse vervoerregioraden. Het kernnet en aanvullend net kunnen slechts uitgerold worden als het VoM op punt staat."

Net de derde laag van het hertekende openbaarvervoersnet, het vervoer op maat (VoM), kent op dit moment nog steeds veel knelpunten. Zo kon de minister tijdens de gedachtewisseling geen zekerheid geven of de Mobiliteitscentrale op 1 juli 2023 operationeel zou zijn. Deelbedrijven zijn nog niet opgenomen in de applicatie. Er is geen enkele privéspeler gevonden die interesse heeft om deelauto's aan te bieden via het systeem. Ook voor de deelfietsen is er nog geen aanbieder gevonden. Het merendeel van de cruciale Hoppinpunten, die moeten fungeren als haltes voor het vervoer op maat, zijn in het beste geval in aanleg of in de studiefase. Het blijft een heel grote vraag of de cruciale Hoppinpunten, waarvan de minister eerder stelde dat er 186 zijn, ook effectief gerealiseerd kunnen worden voor de deadline.

In het nieuwe openbaredienstencontract krijgt De Lijn meer autonomie om het aanbod bij te sturen als Beheerder Vervoersysteem (BVS) naast de rol van operator. De regierol voor het uittekenen van het langetermijnopenbaarvervoers- en mobiliteitsbeleid ligt bij het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en de vervoersautoriteit, maar De Lijn krijgt eigenlijk zo taken toebedeeld die voorzien

waren voor de Vervoersautoriteit. Parlementsleden van de meerderheid zagen bij het Departement MOW "vooral onvermogen" om die regierol op te nemen.

In de vervoerregio's is heel veel werk geleverd, maar op Vlaams niveau volgde het ene uitstel na het andere. Er is al heel wat geld uitgegeven, onder meer voor uitwerking van de Mobiliteitscentrale, maar vandaag is er daardoor nog steeds geen beter openbaar vervoer in Vlaanderen. Het is aangewezen dat het Rekenhof dit dossier doorlicht en een analyse maakt van hoeveel geld er al is besteed, waarom de hervorming al zoveel vertraging opliep en om aanbevelingen te doen om de hervorming nog deze legislatuur of stapsgewijs recht te trekken.

Stijn BEX
Björn RZOSKA
Meyrem ALMACI
Staf AERTS
Johan DANEN
Mieke SCHAUVLIEGE

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op:
  1° de ambitie uit het regeerakkoord met basisbereikbaarheid te zorgen voor vraaggerichte mobiliteit aan een betaalbare prijs en een voldoende gebiedsdekkend vervoersnetwerk;
  2° de ambitie uit het regeerakkoord betreffende het realiseren van een modal shift van 40% in Vlaanderen en 50% in de vervoerregio's Antwerpen, Gent en de Vlaamse Rand;
  3° het belang van de hervorming van het openbaar vervoer om de modal shift te realiseren en het belang van deze modal shift in het realiseren van de Vlaamse beleidsdoelstellingen uit het Energie- en Klimaatplan en uit het Luchtbeleidsplan;
  4° het feit dat nog steeds te weinig Vlamingen het openbaar vervoer gebruiken, en dan voornamelijk (90%) mensen die geen alternatief hebben omdat ze geen wagen of rijbewijs hebben;
  5° het feit dat het in werking treden van het decreet Basisbereikbaarheid reeds meermaals werd uitgesteld;
  6° het feit dat er nog talrijke knelpunten zijn alvorens het decreet Basisbereikbaarheid in werking zou kunnen treden op 1 juli 2023;
  7° het feit dat er reeds aanzienlijke uitgaven gebeurden in het kader van het uitwerken van basisbereikbaarheid, onder meer voor het opzetten van de Mobiliteitscentrale;
  8° het feit dat volgens parlementsleden van de meerderheid het Departement MOW "vooral onvermogen" toonde om de regierol op te nemen;

– besluit om met toepassing van artikel 96 van het Reglement van het Vlaams Parlement het Rekenhof te gelasten een onderzoek te voeren naar de uitvoering van het decreet Basisbereikbaarheid.

Stijn BEX
Björn RZOSKA
Meyrem ALMACI
Staf AERTS
Johan DANEN
Mieke SCHAUVLIEGE